

פרשת אחרי מות – קדושים

(ע"פ הרב אליהו הופמן)

פרשת קדושים, השנייה מבין הפרשיות הכפולות של השבוע, היא אולי הפרשה היחידה בין כל קריאות התורה ששם הפרשה עצמו הוא מקור להשראה: "קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" (ויקרא יט, ב). המילה קדושה מעוררת בנו מחשבות של חיפוש רוחניים נעלים, של אדיקות ושל פולחנים קדושים. קדושה מזכירה לנו יחידי סגולה המבלים שעות על גבי שעות בתפילה ועבודה לפני הקדוש ברוך הוא. היא מוליכה אותנו למחשבות של שבת ויום טוב, לתמונות של שולחנות מכוסים בבדים לבנים יקרי ערך, כשהנרות מטילים סביבם נוגה שמימי. היינו משערים שפרשתנו תהיה מלאה במצוות שיתנו השראה למחשבות ושאיפות כאלו. ולכן, אנחנו מופתעים כשממשיכים בקריאה ומגלים שהיא מהווה בית למספר מצוות פשוטות וארציות ביותר: תשלם את משכורת עובדיך בזמן, אל תגזול, אל תשקר, אל תנקום במי שהזיק לך... מדוע בחרה התורה לפתוח את רשימת המצוות הפשוטות והשימושיות במסר הנעלה: "קְדָשִׁים תִּהְיוּ"?

נכדו של הבעל שם טוב התחתן. תהלוכת החתונה היתה מראה נפלא ביותר. בראש עמד הצדיק הקדוש, שהיה מחזיק את ידו של החתן, כשהוא מוביל אותו לחופה. כל תושבי העיר צעדו אחריהם, לבושים בבגדי שבת מהודרים. בדיוק באותו רגע, עברה עגלה רעועה בקול רעש גדול. אין זה היה מעורר תשומת לב מיוחדת, אילולא היה הבעל שם טוב עוזב את תהלוכת החתונה, מתקרב לבעל העגלה, ומתחיל לדבר אתו בשקט וברצינות. כל הנוכחים היו המומים. כולם הבחינו איך הבעל שם טוב לחש בשקט משהו באוזנו, וחזר לתהלוכת החופה.

לפי כל הסימנים היה בעל העגלה יהודי פשוט. אולם, כפי הנראה, הבעל שם טוב ראה מה שלא ראו אחרים. בלי ספק, הרהרו אנשי המקום, הזר היה "צדיק נסתר". אחרת, מדוע יעזוב הבעל שם טוב את החתונה, באופן כה פתאומי, כדי לדבר אתו.

למחרת, הם החליטו לבדוק את העניין ביסודיות. הם איתרו את הפונדק בו שהה בעל העגלה, ובאו לבקר אצלו. הם פנו לזר: "שלום עליכם, רעבע".

"רעבע?" אמר האיש, המום. "אינני רעבע, ולא בן רעבע" הוא התעקש, "אני יהודי פשוט".

"אל תשחק איתנו משחקים" הם התמידו. "אם הבעל שם טוב הקדוש טרח להתקרב אליך, אתה בלי ספק איש קדוש. הבעל שם טוב אינו טועה".

"הוא אולי אינו טועה" המשיך הזר, "אבל אתם כן, ובגדול! הבעל שם טוב דיבר אתי בנושא מאוד אישי". אנשי העיר כה התעקשו, עד שהאיש הסכים לגלות להם מה שוחחו ביניהם. וזה מה שהוא סיפר:

"אני גר בעיירה קטנה" פתח הזר. "חברי הקרוב ביותר גר בדיוק מולי, מעבר לרחוב. חברי הוא רוכל. הוא מציע את סחורתו בכל עיירות מסביב. לעיתים, הוא נעדר מהבית למספר שבועות, ואפילו חודשים. כשהוא חוזר הביתה, כל חבריו ושכניו מתאספים אצלו בבית ומברכים את שובו. אני תמיד מגיע ראשון, כי אני גר הכי קרוב אליו".

"פעם חזר חברי, אחרי היעדרות ארוכה, וכרגיל, אני הייתי הראשון להגיע. לא טרחתי להקיש בדלת, כי הכרנו זה את זה, כל כך הרבה זמן, שהרגשנו בבית, אחד אצל השני. אולם, בצורה מוזרה, הוא לא היה בבית. הילדים היו בחוץ, בחצר, ואשתו הייתה במטבח. בלי לשים לב, פתחתי אחת המגירות והופתעתי לראות ארנק גדול וכבד, מונח פה, כשכל אחד יכול למצוא אותו. בלי ספק הארנק הכיל את כל הכסף שחברי אך הביא הביתה".

"איזה חוסר אחריות!" חשבתי. "אני אלמד אותו לקח". לקחתי את הארנק, והכנסתי אותו בתוך מעילי. אני אפחיד את חברי על מנת שיחשוב שכספו אבד, וזה יגרום לו בחיים לא לפעול שוב בצורה כה חסרת אחריות! התיישבתי וחיכיתי לו, אבל מסיבה כל שהיא, הוא התאחר. ואז נזכרתי שהיה לי משהו דחוף לטפל בבית, והחלטתי לעזוב, ולחזור במהרה. בראשי, כבר הכנתי תוכחה ארוכה, אלא שלא הזדמן לי אף פעם למסור אותה".

"כשחברי חזר הביתה, ולא מצא את כספו, הוא שאג צעקה מקפיאת דם. אשתו והילדים החלו לחפש כאחוזי טירוף. באותו זמן, הבית כבר היה מלא בחברים ושכנים, וזה רק הוסיף למתח ששרר. כשחזרתי אחרי מספר דקות, הבית היה נראה כבית אבלים. מעשה הקונדס הקטן שלי השתבש נורא".

"אני מודה שאני פחדן – לא היה לי האומץ להצטדק לפני קהל כה רב. איך אוכל להסביר את עצמי? שיחקתי כאילו לא ידעתי מה שקרה, וכאילו השתתפתי בצערו של חברי. החלטתי שבהזדמנות הראשונה, אני אחזיר את הכסף".

"ימים עברו, וההזדמנות לא קרתה. חברי נאלץ ללוות כספים. ככל שהזמן עבר, נהיה יותר ויותר קשה עבורי למצוא דרך איך להחזיר את הכסף, בלי להיראות כגנב. מספר חודשים אחרי זה, הכסף עדיין היה ברשותי. ואז יצרי התחיל לדחוף אותי להשקיע את הכסף כדי שאוכל לפחות להחזיר אותו עם ריבית. אבל לא היה לי מושג איך לעשות בלי שיחשדו בי. – הרי הסכום היה סכום מכובד למדי. שכרתי עגלה וסוס ויצאתי לדרך. חשבתי להשקיע את הכספים

במקום שאיש לא מכיר אותי".

"תוך זמן קצר, הגעתי לעירכם. כשהבעל שם טוב ראה אותי, הוא ניגש אלי ולחש באוזני, "רבי יהודי, עדיין לא מאוחר! חזור הביתה, והחזר את הכסף. חברך יאמין לך אם תאמר לו שאף פעם לא התכוונת לגנוב אותו. אני אפילו אגיד לו את זה בעצמי. אבל תעשה את זה מיד, לפני שיצרך ימציא לך סיבה טובה לשמור את הכסף לעצמך!"

"אני מרגיש כאילו אבן גדולה הוסרה מעל לבי" גמר הזר. "כעת, עלי ללכת. למדתי לקח שאזכור עד סוף חיי".

רבי ישראל סלנטר ז"ל, מייסד הגדול של תנועת המוסר, היה רגיל לומר: "אנשים מקשרים קדושה עם רוחניות ועיסוקים שמימיים. התורה מראה לנו שהמושג הוא משובש: "קדושים תהיו". מה הופך יהודי לקדוש? לא תגנוב, שלם לעובדיך בזמן, לא תשקר, תתעסק באמונה עם הזולת... פי קדוש אני ה' אלהיכם. כביכול, בשמים אני קדוש ויש לי הרבה מלאכי השרת שעובדים אותי בכל עת. כשאני מבקש מכם להיות קדושים – כאן למטה – אני מתכוון לקדש את חייכם ביחסיכם עם הזולת, בעבודה, בבית, בבית הכנסת. אין שום דבר ארצי בזה.

כשהתרגלנו לגשת למצוות כמו שבת ותפילין ברגשות של קדושה והתרוממות, אין זה תמיד מתרגם בגישתנו לאופן בו אנחנו מתעסקים עם עמיתינו. לכן פותחת התורה את הרצאתה על היחסים בין אנשים, במסר שהשביל המוליך לקדושה אולי לא כל כך רחוק מאתנו כפי שחשבנו.